

них показників транспортних засобів з системою теплової підготовки. *Наукове видання. Монографія.* Харків, ХНАДУ, 2022. 182 с.

3. Кубіч В.І., Слинько Г.І. Особливості конструкції машин з двигунами внутрішнього згорання *Навчальний посібник.* Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. 246 с.

4. Наконечний А.Й., Гетьман О.Л. Методи та засоби діагностування роботи двигуна автомобіля за оцінкою його віброакустичних характеристик. *Вісник національного університету "Львівська політехніка". Серія: Автоматика, вимірювання та керування.* 2018. С. 38–44.

5. Трегуб І.Г., Трегуб В.І. Основи розрахунку деталей машин і механізмів. *Навчальний посібник для вищих педагогічних закладів освіти. НПУ імені М. П. Драгоманова.* Київ. 2003. 177 с.

REFERENCES

1. Balasanyan, N.A. & Semenii, A.A. (2024). Efektyvnist avtonomnoi systemy opalennia v pereryvchatomu rezhymi z akumuliatorom tepla [Effectiveness of an Autonomous Heating System in Intermittent Mode with a Heat Accumulator]. *Proceedings of the Odesa Polytechnic University.* No. 1 (69), pp. 57–62. [in Ukrainian].

2. Hrytsuk, I.V., Volkov, V.P., Pohopletskyi, D.S. & Volkova, T.V. (2022). [Improving Fuel Economy and Environmental Indicators of Vehicles with Heat Preparation System]. *Scientific Publication. Monograph.* Kharkiv, 182 p. [in Ukrainian].

3. Kubich, V.I. & Slinko H.I. (2018). [Features of the Design of Machines with Internal Combustion Engines]. *Educational Manual.* Zaporizhzhia, 246 p. [in Ukrainian].

4. Nakonechnyi, A.Y. & Hetman, O.L. (2018). Metody ta zasoby diahnostuvannia roboty dyvuhuna avtomobilia za otsinkoiu yoho vibroakustychnykh kharakterystyk [Methods and Means of Diagnosing Car Engine Operation by Assessing its Vibroacoustic Characteristics]. *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic" Collection of Scientific Papers. Series: Automation, Measurement and Control.* No. 907. pp. 38–44. [in Ukrainian].

5. Trehub, I.H. & Trehub, V.I. (2003). Osnovy rozrakhunku detalei mashyn i mekhanizmv. *Navchalnyi posibnyk dlia vyshchykh pedahohichnykh zakladiv osvity* [Fundamentals of the Calculation of Machine and Mechanism Components]. *Educational Manual for Higher Educational Institutions. M. P. Dragomanov National Pedagogical University.* Kyiv, 177 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 18.10.2024

УДК 376.3+37.013

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.313802>

Наталія Матвєєва, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри початкової освіти та освітніх інновацій
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

У статті актуалізовано проблеми реалізації головної мети соціального розвитку на сучасному етапі – створення суспільства для всіх. Розкрито нормативно-правове підґрунтя, мету, зміст й складові стратегії формування інклюзивного освітнього середовища закладу, встановлено чинники впливу на його ефективність. Основна мета полягає у висвітленні місії та візії освітнього закладу з інклюзивним навчанням, змісту освіти, особливостей освітнього середовища, цінностей, стратегічних цілей і завдань у процесі стратегування. Проаналізовано напрями діяльності, виокремлено стрижневі принципи, визначено основні етапи створення та реалізації стратегії закладу освіти.

Ключові слова: стратегія; інклюзивне середовище; місія; стратегічні завдання; операційні завдання; партнерство; доступність.

Рис. 1. Літ. 7.

Natalia Matveieva, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Pedagogy of Primary Education and Educational Innovations Department, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

FEATURES OF THE STRATEGY OF THE INCLUSIVE ENVIRONMENT OF THE EDUCATIONAL INSTITUTION

The article updates the problems of realizing the main goal of social development at the current stage – creating a society for all. The need to realize everyone's rights and freedoms in various spheres of life, including education, was emphasized. Particular attention is paid to the creation of such an educational environment, in which respect for human diversity, benevolence, support and assistance, cooperation and partnership, provision of opportunities for talent search and development, and assistance in meeting the various needs and interests of those seeking education prevail.

The content of the inclusive educational process, the main prerequisites for its implementation, its purpose and tasks are disclosed. It was determined that the strategy of the educational institution is a document that defines the priority directions

of its activity with the aim of improving the educational process, leadership and management, which creates conditions for the harmonious development of the students of education and effective activity of the educational institution.

The main components of strategies for creating an inclusive educational environment of the institution were analyzed, their importance was revealed on the way to achieving success in involving children with various types of disorders, ensuring favorable conditions for learning, upbringing, correction and development. The stages in the development and adoption of the strategy of the educational institution are singled out; the main tasks of the teaching staff at each of them are characterized. Emphasis is placed on the importance of cooperation, partnership, unity of thought, and joint responsibility of all participants in the educational process during the implementation of strategic tasks on the way to achieving a harmonious inclusive educational environment.

It was emphasized that the mission of the educational institution is the implementation of the philosophy of humanism – the implementation of training and education of students according to the principle of child-centeredness, where the individual is the highest value on Earth, and the main principles on which all the activities of teachers are based are accessibility, quality, partnership, cooperation, success, academic integrity, creativity.

It is indicated that the main requirement for the creation of an inclusive educational environment is to take into account the needs and capabilities of all students of education, to provide them with safe and comfortable conditions, to facilitate the satisfaction of needs and harmonious development; increasing the motivation of all participants in the educational process to cooperate and interact, as well as developing the potential of teachers.

Keywords: strategy; inclusive environment; mission; strategic tasks; operational tasks; partnership; accessibility.

Постановка проблеми. Суспільство у своєму розвитку дійшло етапу, коли особистість посідає визначальне місце й заслуговує на особливу увагу. Повага людського розмаїття є не лише вимогою часу, а й нагальною потребою, що вказує на можливість й цінність особистості, її роль у розвитку суспільства, політико-економічних, соціокультурних, освітніх і науково-технічних досягненнях держави, громадянином якої вона є. Сучасність диктує потребу піклування з боку держави не лише про створення можливостей реалізації ухвалених на міжнародному рівні прав і свобод людини, а й відповідних умов її безпеки, збереження і поліпшення фізичного й психічного здоров'я, виявлення та розвитку природних задатків і здібностей. Своєю чергою, це вказує на упровадження в різних сферах життєдіяльності низки нових підходів, прийомів та методів, що уможливають включення кожного в активну громадсько-політичну, культурну, освітню діяльність.

Головна мета соціального розвитку на сучасному етапі – це створення “суспільства для всіх”, визнання рівності кожного незалежно від віку, раси, національності, статі, статусу, матеріального добробуту, стану здоров'я чи можливостей, за якого інтеграція усіх верств населення в соціум й активне громадське життя слугуватиме реалізації основних прав та свобод особистості на життя, комфортний побут, працю, навчання, сім'ю, участь у громадських справах. Освіта як загальний показник успішності суспільного розвитку, покликана реалізувати на практиці модель нового демократичного устрою шляхом організації доступного розвивального інклюзивного середовища, створення сприятливих умов задоволення різного роду потреб й інтересів здобувачів, сприяння досягненню нових успіхів в навчанні та особистому зростанні. Інакше кажучи, сьогодні актуалізуємо так звану “освітню інклюзію”, засадничими підва-

линами якої є філософія гуманізму, теорії справедливості та поваги прав особистості, соціальних систем розвитку особистості, ідеї інформаційного суспільства й соціальної критики тощо. На цьому, зокрема, наголошено у нормативних документах України, як-от: Конституції України, законах “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про вищу освіту”, Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, Концепції розвитку інклюзивної освіти в Україні, Концепції НУШ.

Аналіз основних досліджень і публікацій свідчить про те, що до питання інклюзивної освіти й, зокрема, створення освітнього середовища у закладі з інклюзивним навчанням неодноразово звертались науковці, учителі-практики, психологи й соціологи, фахівці галузі спеціальної освіти, що намагались дослідити нові шляхи підвищення ефективності навчально-виховної, корекційно-розвиткової, супровідної психолого-педагогічної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Заслужують на увагу дослідження вчених, що торкаються різних аспектів означеної проблеми, а саме:

– реалізація філософії гуманізму в освіті (Т. Білоус, О. Грива, О. Дубасенюк, В. Куриленко, І. Палько, В. Семиченко);

– розвиток інклюзивної освіти в Україні (В. Бондар, Л. Будяк, Л. Даниленко, В. Засенко, А. Колупаєва, Г. Кравченко, В. Липа, Н. Софій, Г. Сіліна, О. Таранченко);

– морально-етичні засади особистісного розвитку (Г. Васянович, Г. Коваль, М. Наумчук, В. Кононенко, О. Савченко та інші);

– толерантність як суспільна цінність (І. Бех, С. Гончаренко, О. Грива, І. Зязюн, Н. Ничкало, Л. Хомич) та толерантність в інклюзивному процесі (О. Безносюк, О. Винославська, О. Волошина, О. Кихтюк, М. Ковальчук, О. Майборода, О. Отич, В. Пісоцький, Т. Пилипенко, М. Товта, О. Швачко);

– особливості організації та управління школою

з інклюзивним навчанням (А. Колупаєва, Л. Савчук, Н. Слободянюк) та професійна підготовка майбутніх педагогів до роботи в інклюзивному закладі освіти (Т. Ілляшенко, А. Колупаєва, Л. Куненко, Л. Міщик, Н. Софій, Д. Шульженко);

– створення сприятливих умов навчання і виховання здобувачів з особливими освітніми потребами (І. Бех, М. Боришевська, Д. Величко, С. Голумбевська, М. Савчин) тощо.

Заслуговує на увагу, що у наукових працях акцентовано на толерантності як невід’ємній складовій освітнього середовища закладу з інклюзивним навчанням. Дослідники вказують на те, що феномен толерантності полягає у відображенні своєрідної моделі життєдіяльності загалом та визначенні орієнтирів самосвідомості (“Я” та соціум) особистості. Інакше кажучи, толерантність – це інструментарій, який дозволяє організувати гуманне співіснування особистості у соціумі, безумовна складова інклюзивного освітнього середовища.

Мета статті – розкрити особливості та специфіку, основні етапи та складові стратегування інклюзивного освітнього середовища закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання стратегування освітнього середовища в умовах інклюзії містить у собі декілька аспектів, що вказують на стрижневі завдання у діяльності освітнього закладу. З одного боку, це правове регулювання інклюзивної освіти, удосконалення й розширення нормативно-правового підґрунтя, а з іншого – забезпечення діяльності шкіл, у ході якої будуть ураховані численні аспекти, важелі впливу та особливості, що дозволяють створити доступне освітнє середовище, яке сприяє саморозвитку кожного здобувача освіти. Інклюзивний освітній процес – це цілеспрямований, систематичний й послідовний процес надання якісних освітніх послуг в умовах інклюзії. Зі свого боку він передбачає вибір стратегії закладу та створення на цій основі інклюзивного освітнього середовища з урахуванням усіх ресурсів, організацію та проведення моніторингу якості інклюзивної діяльності, пошук нових шляхів підвищення ефективності інклюзивного навчання, які забезпечують розв’язання поставлених виховних, дидактичних, корекційних, розвивальних, інформаційних та інших завдань [4]. У процесі надання освітніх послуг дітям з особливими потребами освітній заклад повинен адаптувати весь навчально-виховний процес до їх запитів та можливостей, упроваджувати на практиці педагогіку партнерства і співробітництва, що уможливить успішність реалізації стратегії.

На сучасному етапі стратегія розвитку закладу освіти з інклюзивним навчанням розробляється на підставі Конституції України, законів “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Концепції реалізації державної політики у сфері реформування

загальної середньої освіти на період до 2029 року “Нова українська школа” та чинних нормативно-правових актів у галузі освіти. Загалом *стратегія освітнього закладу* – це документ, що визначає пріоритетні напрями діяльності закладу загальної середньої освіти для вдосконалення освітнього процесу та управління ним, що сприятиме гармонійному розвитку здобувачів освіти та освітнього закладу загалом. В умовах інклюзії це – визначення цілей і завдань інклюзивного навчання, сприяння успішному навчанню, вихованню та гармонійному розвитку здобувачів освіти й, особливо, з різними нозологіями. Стратегування інклюзивного освітнього середовища передбачає: а) вибір напрямів діяльності, їх реалізацію; б) пошук нових підходів до створення умов гармонійного розвитку особистості (індивідуалізація навчання, створення умов соціалізації й адаптації учнів з особливими освітніми потребами, залучення їх до різних видів діяльності, прояв мобільності тощо). “Стратегія розвитку визначає місію, візію та цілі діяльності закладу освіти, умови, які необхідні для їх досягнення, пріоритети та кроки, які керівництво й педагоги планують здійснити для досягнення визначених цілей, відповідно до принципів освіти та підготовки учнів до майбутнього життя. Розроблення стратегії розвитку закладу освіти відбувається з ініціативи його керівництва, адже формування стратегічного бачення розвитку школи – важлива частина роботи директора як управлінця. Водночас стратегічне планування і розвиток школи неможливі без залучення усіх учасників освітнього процесу та, важливо, засновника. Адже стратегія не буде дієвою, якщо до її розроблення не долучена місцева влада, від якої, зокрема, залежить і створення можливостей для її реалізації...” [1]. Розроблення та ухвалення стратегії закладу освіти відбувається у декілька етапів, як-от:

I етап – планування (ініціювання розроблення стратегії розвитку закладу освіти з боку керівництва);

II етап – створення робочої групи (директор, заступники директора, представники педагогічного колективу та засновника закладу, учні);

III етап – аналіз (визначення сильних та слабких позицій закладу освіти, можливостей розвитку, наявних або потенційних загроз);

IV етап – розроблення стратегії (визначення цінностей, місії, візії, стратегічних й операційних цілей діяльності освітнього закладу закладу);

V етап – обговорення розробленої стратегії з учасниками освітнього процесу;

VI етап – затвердження (шляхом схвалення педагогічною радою та засновником документа на сесії місцевої ради) [1].

Зокрема прийняття рішення про ухвалення розробленої стратегії треба здійснювати шляхом залучення до спільного обговорення широкого кола

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

учасників освітнього процесу (педагогів, членів піклувальної ради, здобувачів освіти, батьків, представників громади), урахування їх думок й пропозицій [5].

Передусім стратегування інклюзивного освітнього середовища вимагає визначення векторів розвитку закладу та виокремлення на цій основі завдань і можливостей їх реалізації на практиці. У контексті означеного заслуговує на увагу накреслення головної місії освітнього закладу – реалізація філософії гуманізму – засадничих підвалів інклюзії, здійснення навчання і виховання здобувачів згідно з принципом дитиноцентризму, де особистість – найвища цінність на Землі. Місія освітнього закладу передбачає створення сприятливих психолого-педагогічних, соціально-культурних умов реалізації парадигми гармонійного розвитку особистості в умовах інклюзії. Доцільно виокремити низку її складових, як-от:

- Зміст освіти

Зміст освітньої діяльності закладу може бути спрямованим на широке включення в освітній процес дітей, що досягли шкільного віку та мають різні порушення розвитку, визнання й прояв поваги людського розмаїття; використання традиційних та інноваційних підходів задля підвищення якості надання освітніх послуг.

- Освітнє середовище

В інклюзивному процесі освітнє середовище передбачає урахування потреб і можливостей здобувачів, забезпечення їм безпечних й комфортних умов, сприяння задоволенню потреб й гармонійного розвитку; підвищення вмотивованості усіх

учасників освітнього процесу до співпраці й взаємодії; розвиток потенціалу педагогів та підвищення їх професійного рівня.

- Визначення цінностей

Основними цінностями в інклюзивному освітньому середовищі виступають: а) освіта як важливий засіб самореалізації та самоствердження; б) особистість та людська гідність, повага й шанобливе ставлення один до одного, толерантність; в) партнерство, співпраця, доброчесність, довіра, рівність та відповідальність учасників освітнього процесу, творчість; г) свобода, рівність.

- Візія освітнього закладу

Передбачає створення освітнього закладу високого гатунку та якості надання освітніх послуг й особливо дітям з різними нозологіями. Інакше кажучи, це створення сприятливого інклюзивного освітнього середовища, яке передбачає підготовку й розроблення нової програми закладу освіти, розроблення системи оцінювання учнів з особливими освітніми потребами, вибір і адаптацію навчальних програм до їх потреб та можливостей [2]. Однією з передумов реалізації стратегії виступає спільна мета, усвідомлення учасниками освітнього процесу поставлених завдань й вмотивованість щодо їх вирішення [3]. У процесі формування операційних цілей та здійснення річного планування відбувається конкретизація завдань, які здатні наблизити досягнення стратегічної мети, здійснюється опора на засадничі принципи, як-от:

– доступність (створення безбар'єрного освітнього середовища, рівного доступу до якісної освіти всім без винятку здобувачам);

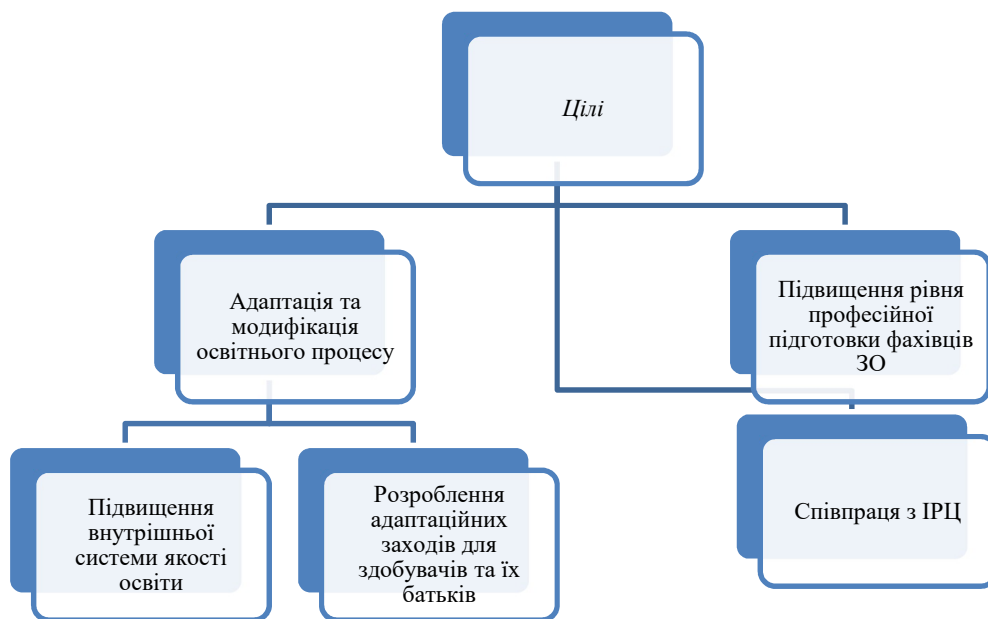

Рис. 1. Операційні цілі інклюзивного освітнього середовища

– якість (підвищення рівня якості надання освітніх послуг);

– партнерство, співпраця, взаємодія (несення спільної відповідальності за якість та результати інклюзивного навчання) [7, 70];

– успішність (підвищення інтересу здобувачів освіти до навчання, розвиток їх природних задатків та здібностей, пошук талантів);

– академічна доброчесність (організація освітнього процесу на засадах справедливості).

- Стратегічні цілі

Стратегічні цілі діяльності закладу освіти вказують на прогнозовані результати його діяльності упродовж п'яти років, визначають стрижневі напрями розвитку та сфери, які потребують акцентування уваги адміністрації і педагогічного колективу. Загалом стратегічні цілі повинні корелюватись із візією, позаяк її досягнення узалежнюється їх реалізацією.

- Операційні цілі

Операційні цілі – це конкретизовані дії закладу освіти, що вказують на способи досягнення стратегічних цілей [6]. Спільна робота педагогічного колективу, здобувачів освіти та батьків дає змогу розв'язати важливі на певному етапі освітнього процесу завдання й загалом сприяє створенню доступного розвивального середовища закладу в умовах інклюзії. Так, операційними цілями у процесі створення інклюзивного освітнього середовища виступають (Рис. 1).

Загалом ці та інші аспекти вимагають забезпечення рівного доступу до освітніх послуг здобувачів, з одного боку, та пошук інструментарію його реалізації, з іншого. А тому розв'язання питання матеріально-технічної бази закладу освіти має неабияке значення у процесі реалізації стратегічних цілей й завдань. Так, розв'язання проблем забезпечення освітнього закладу відповідними додатковими матеріалами, пристроями, устаткуванням, облаштування класних приміщень сприяє створенню інклюзивної інфраструктури освітнього закладу, яка, зі свого боку, підтверджує здатність приймати на навчання учнів з різними порушеннями розвитку.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Отже, розроблення стратегії освітнього закладу з інклюзивним навчанням – це створення інклюзивного освітнього середовища, що сприяє гармонійному розвитку особистості з урахуванням її навчальних можливостей, вікових та індивідуальних особливостей, специфіки і рівня розвитку, потреб й інтересів. Стратегування інклюзивного освітнього середовища має свої зміст, специфіку, етапи та складові, які дозволяють не лише забезпечити надання якісних освітніх послуг, а й створити інклюзивну інфраструктуру школи, що є показником її інклюзивної складової. Перспективами подальших досліджень уважаємо

поглиблене вивчення чинників впливу на ефективність організації інклюзивного освітнього середовища, реалізації стратегічних й оперативних завдань інклюзивного освітнього закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба якості освіти про роль засновника у розробленні стратегії розвитку закладів освіти в громаді. URL: <https://sqe.gov.ua/strategia-shkoly-zasnovnyk-gromada/>

2. Рябова З.В. Маркетингова стратегія як складова освітнього маркетингу і механізм забезпечення конкурентоспроможності навчального закладу. *Вісник післядипломної освіти*. 2014. № 10. С. 134–145.

3. Сушенко Л.О. Педагогічні інновації: від стратегії до реалізації. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія*. 2015, № 2. С. 302–307.

4. Товканець Г., Кришинець-Андялошій К. Програма розвитку закладу загальної середньої освіти: сутність і завдання. *Молодь і ринок*. 2023. № 3 (211). С. 31–37.

5. Холод Б.І., Дашевська О.В. Методика вибору та обґрунтування стратегії розвитку вищого навчального закладу. *Академічний огляд*. 2011. № 2. С. 35–37.

6. Холод Б.І., Дашевська О.В. Сучасний інструментарій вибору операційних стратегій розвитку ВНЗ. *Академічний огляд*. 2012. № 1. С. 36–39.

7. Цегельник Т., Ящук І., Касьянова Т., Ткачук Ю., Рижак Ю. Професійна підготовка майбутніх педагогів до формування партнерських стосунків між учасниками освітнього процесу в інклюзивних класах закладу загальної середньої освіти. *Молодь і ринок*. 2023. № 9 (217). С. 69–80.

REFERENCES

1. Derzhavna sluzhba yakosti osvity pro rol zasnovnyka u rozroblenni stratehii rozvytku zakladiv osvity v hromadi [State Education Quality Service on the role of the founder in developing a strategy for the development of educational institutions in the community]. Available at: <https://sqe.gov.ua/strategia-shkoly-zasnovnyk-gromada/> [in Ukrainian].

2. Riabova, Z.V. (2014). Marketynhova stratehiia yak skladova osvithnoho marketynhu i mekhanizm zabezpechennia konkurentospromozhnosti navchalnoho zakladu [Marketing strategy as a component of educational marketing and a mechanism for ensuring the competitiveness of an educational institution]. *Bulletin of postgraduate education: collection of scientific papers*. No. 10. pp. 134–145. [in Ukrainian].

3. Sushchenko, L.O. (2015). Pedahohichni innovatsii: vid stratehii do realizatsii [Pedagogical innovations: from strategy to implementation]. *Alfred Nobel University Journal of Pedagogy and Psychology*. No. 2. pp. 302–307. [in Ukrainian].

4. Tovkanets, H. & Kryshinets-Andialoshii, K. (2023). Prohrama rozvytku zakladu zahalnoi serednoi osvity: sutnist i zavdannia [Development program of the institution of general secondary education: essence and tasks]. *Youth & market*. No. 3 (211). pp. 31–37. [in Ukrainian].

5. Kholod, B.I. & Dashevska, O.V. (2011). Metodyka vyboru ta obgruntuvannia stratehii rozvytku vyshchoho navchalnoho zakladu [Methodology of selection and substantiation of the development strategy of a higher educational institution]. *Academy Review*. No. 2. pp. 35–37. [in Ukrainian].

РОЗВИТОК ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПЕДАГОГА У СТВОРЕННІ ЕМОЦІЙНО СПРИЯТЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

6. Kholod, B.I. & Dashevska, O.V. (2012). Suchasnyi instrumentarii vyboru operatsiinykh stratehii rozvytku VNZ [A modern toolkit for choosing operational strategies for the development of a higher educational institution]. *Academy Review*. No. 1. pp. 36–39. [in Ukrainian].

7. Tsehelnik, T., Yashchuk, I., Kasianova, T., Tkachuk, Yu. & Ryzhak, Yu. (2023). Profesiina pidhotovka maibutnikh pedahohiv do formuvannia partnerskykh stosunkiv mizh

uchasnykamy osvitnoho protsesu v inkluzyvnykh klasakh zakladu zahalnoi serednoi osvity [Professional training of future teachers for the formation of partnership relations between participants of the educational process in inclusive classes of the institution of general secondary education]. *Youth & market*, No. 9 (217). pp. 69–80. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 21.10.2024

УДК 378.011.3-051:373.091.2

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.316392>

Надія Дудник, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
Андрій Дмитришин, аспірант
кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

РОЗВИТОК ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПЕДАГОГА У СТВОРЕННІ ЕМОЦІЙНО СПРИЯТЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

У статті проаналізовано необхідність професійного розвитку педагога в сучасних кризових умовах нашого суспільства. Визначено проблеми та суперечності в організації освітнього процесу і підкреслено провідну роль педагога в унормуванні емоційної атмосфери. Охарактеризовано вікові особливості становлення та індивідуальні прояви психоемоційної сфери особистості. Виокремлено завдання для педагогів у створенні емоційно сприятливих умов в освітньому середовищі. Подано перспективу у вибудовуванні траєкторії професійного зростання педагога для якісної організації освіти. Окреслено шляхи налагодження співпраці педагогів, батьків вихованців у гармонійному розвитку дітей. Для обговорення подано способи удосконалення освітнього процесу, названо шляхи поліпшення емоційного мікроклімату між педагогом та вихованцями.

Ключові слова: емоційно сприятливе середовище; емоційна сфера; педагогічна майстерність; організація виховного процесу; траєкторія саморозвитку педагога.

Лит. 11.

Nadiia Dudnyk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
General Pedagogy and Preschool Education Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
Andrii Dmytryshyn, Postgraduate Student of the
General Pedagogy and Preschool Education Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

DEVELOPMENT OF THE INDIVIDUAL TRAJECTORY OF THE PEDAGOGUE IN CREATING AN EMOTIONALLY SUPPORTIVE ENVIRONMENT IN THE EDUCATIONAL PROCESS

The article analyses the need for professional development of pedagogues in the current crisis conditions of our society. The problems and contradictions in the organisation of the educational process are identified and the leading role of the educator in normalising the emotional atmosphere is emphasised. The age peculiarities of formation and individual manifestations of the psycho-emotional sphere of personality are characterised. The tasks for pedagogues in creating emotionally supportive conditions in the educational environment are highlighted. The prospect of building a trajectory of professional growth of a pedagogue for the quality organisation of education is presented. The ways of establishing cooperation between educators and parents of children in the harmonious development of children are outlined. The ways of improving the educational process are presented for discussion, as well as ways to improve the emotional microclimate between the pedagogue and the children. The article prioritises the use of humane methods of educational influence and consideration of individual peculiarities of children's development. The study provides practical recommendations for improving the educational process. Innovations for creating an emotionally conducive developmental environment are proposed for teachers who strive for self-development. The authors emphasise the importance of systematic application of practical and theoretical techniques that promote emotional well-being during educational interaction. Attention is drawn to the ways of establishing cooperation between educational institutions and the public in the process of improving the conditions for organising the developmental environment. The prospect of